

การประเมินผลหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Evaluation of Bachelor Degree Curriculum in Educational Measurement Major, Ramkhamhaeng University

เตือนใจ เกตุษา¹

Tuanjai Ketsa

ABSTRACT

This research attempted to evaluate the bachelor's degree curriculum in the Educational Measurement of Ramkhamhaeng University through the CIPP Model evaluation technique.

The results were concluded as follows :

1. The curriculum general objectives were clearly established and practical.
2. The content of all courses in the curriculum was concordant with the curriculum objectives.
3. The credit number of each subject area was properly estimated.
4. The curriculum objectives should emphasize on the measurement and evaluation in three educational levels:- secondary, elementary, and kindergarten, in order to enhance the graduates' opportunities and ability in doing the work rather than emphasized only on secondary level as in the present curriculum.
5. Courses concerning school measurement and evaluation regulations, cumulative record keeping, measurement and evaluation of career and vocational courses should have been added in the concentration group of courses.
6. The teachers' efficiency was in good acceptance.
7. The ability, the conformity to the professional ethics, the personality, and the human relationship of both graduates and the student practitioners in educational measurement and evaluation were in excellent acceptance.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินผลหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP

(The Phi Delta Kappa Committee Model) เป็น

แนวทางในการประเมิน ผลการวิจัย มีดังนี้

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรกำหนดไว้ชัดเจนดี สามารถนำมาปฏิบัติได้

¹ ภาควิชาการทดสอบและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. วิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
3. จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้แต่ละหมวดวิชา ในหลักสูตร กำหนดไว้เหมาะสมดี
4. หลักสูตรควรจะมีมุ่งเน้นให้บัณฑิตสามารถทำงานด้านวัดผลการศึกษได้ทั้งระดับมัธยมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับอนุบาล มากกว่าที่จะมุ่งเน้น แต่เฉพาะระดับมัธยมศึกษาแต่เพียงระดับเดียว ดังที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฉบับปัจจุบัน
5. ควรเพิ่มเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับระเบียบเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในโรงเรียน ทะเบียนประวัติ และการวัดและประเมินผลวิชาชีพ ไว้ในหมวดวิชาเอก
6. ประสิทธิภาพในการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับดี
7. บัณฑิตวิชาเอกวัดผลการศึกษา และนักศึกษาฝึกงานด้านการวัดผลการศึกษา มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ - ความสามารถ จรรยาบรรณในวิชาชีพ บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับดีมาก

บทนำ

ในปัจจุบันนี้การประกอบอาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ มีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลจากการค้นคว้าวิจัย การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ของนักวิชาการ รวมทั้งความพยายามในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ การพัฒนาการดังกล่าวนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงควรผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสามารถทำงานได้ตรงกับตลาดแรงงาน หรือความต้องการของผู้ใช้ อย่างไรก็ตาม ความไม่สัมพันธ์ของความต้องการระหว่างผู้ใช้กับผู้ผลิตบัณฑิตมักปรากฏอยู่เสมอ เนื่องจากสาเหตุสำคัญหลายประการ เช่น การสร้างหลักสูตรโดย

การลอกเลียนแบบหลักสูตรของประเทศตะวันตก ความไม่สนใจต่อตลาดแรงงานหรือสังคมของผู้ผลิตบัณฑิต และการสอนซึ่งไม่สัมพันธ์กับสิ่งซึ่งต้องปฏิบัติจริงในการทำงาน

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม เนื่องจากจุดมุ่งหมายของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) และระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ได้เน้นนโยบายในการปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาสาระ และกระบวนการสอนเพื่อให้มีความสมดุลระหว่างภาคทฤษฎีและประสบการณ์ภาคปฏิบัติ (ทรงศักดิ์, 2526) ฉะนั้นเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในนโยบายตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม จึงควรมีการประเมินหลักสูตรวิชาเอกวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง อย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลหลักสูตรปริญญาตรีวิชาเอกวัดผลการศึกษา ฉบับปัจจุบัน โดยดูว่าโครงสร้างหลักสูตรทั้ง 3 หมวดวิชา คือวิชาบังคับทั่วไป วิชาชีพ และวิชาเอกที่จัดขึ้นนั้น สามารถสนองตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการสอนของอาจารย์และคุณภาพของบัณฑิตวิชาเอกวัดผลการศึกษา
3. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรวิชาเอกวัดผลการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินผลหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกวัดผลการศึกษา ฉบับที่เริ่มใช้ตั้งแต่ปี

2523 – 2531 ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมุ่งเน้นที่จะประเมินโครงสร้างของหลักสูตร ส่วนที่เป็นวิชาบังคับทั่วไป วิชาชีพ และวิชาเอก **ค่านิยมศัพท์เฉพาะ**

1. วิชาบังคับทั่วไป หมายถึง วิชาพื้นฐานทั่วไป ซึ่งมหาวิทยาลัยรามคำแหงกำหนดให้นักศึกษาที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี วิชาเอกวัดผลการศึกษาทุกคนเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย โดยวิชาที่กำหนดให้เรียนครอบคลุมรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และวิทยาศาสตร์ กับคณิตศาสตร์ จำนวน 48 หน่วยกิต

2. วิชาชีพ หมายถึง กลุ่มวิชาซึ่งผู้ที่จะไปประกอบอาชีพเป็นครูวัดผลในโรงเรียนจำเป็นต้องรู้ จำนวน 30 หน่วยกิต

3. วิชาเอก หมายถึง กลุ่มวิชาเฉพาะด้านที่นักศึกษาวิชาเอกวัดผลการศึกษาจำเป็นต้องศึกษา จำแนกเป็นวิชาเอกบังคับจำนวน 21 หน่วยกิต และวิชาเอกบังคับเลือก จำนวน 18 หน่วยกิต

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้มี 6 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษา และด้านการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร จำนวนทั้งสิ้น 13 คน โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 13 คนนี้ จะทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินโครงสร้างของหลักสูตรและประเมินประโยชน์ และความสำคัญที่กำหนดไว้ในหมวดวิชาชีพ และวิชาเอก

2. ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตวิชาเอกวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 38 คน ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพของบัณฑิตวิชาเอกวัดผลการศึกษา และประเมินประโยชน์ และความสำคัญของวิชาที่กำหนดไว้ในหมวดวิชาชีพ และวิชาเอก

3. บัณฑิตวิชาเอกวัดผลการศึกษา จำนวน 38 คน ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพตนเอง และประเมินประโยชน์และความสำคัญของวิชาที่กำหนดไว้ในหมวดวิชาชีพและวิชาเอก

4. หัวหน้าแผนกทะเบียน และวัดผลของโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่ดูแลนักศึกษาวิชาเอกวัดผลการศึกษาที่ไปฝึกงาน จำนวน 28 คน และช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 17 คน ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพของนักศึกษาวิชาเอกวัดผลการศึกษาที่ไปฝึกงาน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527 รวมทั้งทำหน้าที่ประเมินประโยชน์และความสำคัญของวิชาที่กำหนดไว้ในหมวดวิชาชีพ และวิชาเอก

5. นักศึกษาวิชาเอกวัดผลการศึกษาที่ไปฝึกงานตามโรงเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527 จำนวน 25 คน ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพตนเอง และประเมินประโยชน์และความสำคัญของวิชาที่กำหนดไว้ในหมวดวิชาชีพ และวิชาเอก

6. นักศึกษาวิชาเอกวัดผลการศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527 เป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ จำแนกเป็น 3 กลุ่มตัวอย่างย่อย ดังนี้

(1) นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา MR 304 MR 311 และวิชา MR 371 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527 เป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชาบังคับทั่วไป มีนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 220 คน

(2) นักศึกษาวิชาเอกวัดผลการศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาชีพ และวิชาเอกเป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพและ วิชาเอก รวมนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 800 คน

(3) นักศึกษาวิชาเอกวัดผลการศึกษาที่ได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษเกี่ยวกับวิธีประเมินผลการสอนของอาจารย์ ทำการประเมินผลการจัดการเรียน

การสอนทั้งวิชาบังคับทั่วไป วิชาชีพ และวิชาเอก โดยใช้นักศึกษาจำนวน 5 คน ทำหน้าที่ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวิชา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 7 ฉบับคือ

1. แบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกวัดผลการศึกษา
2. แบบประเมินประโยชน์และความสำคัญของวิชาที่กำหนดไว้ในหมวดวิชาชีพ และวิชาเอก
3. แบบประเมินคุณภาพบัณฑิตวิชาเอกวัดผลการศึกษา
4. แบบประเมินคุณภาพตนเองของบัณฑิตวิชาเอกวัดผลการศึกษา
5. แบบประเมินคุณภาพนักศึกษาฝึกงานวิชาเอกวัดผลการศึกษา
6. แบบประเมินคุณภาพตนเองของนักศึกษาฝึกงาน วิชาเอกวัดผลการศึกษา
7. แบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในข้อ 1 – 7 ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยยึดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม แบบประเมินผลทุกฉบับได้ผ่านการทดลองและปรับปรุง และได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ สำหรับแบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Reliability) เท่ากับ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล 2 แบบคือ

1. การตรวจสอบเอกสาร
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบแบบที (t - test)

ผลการวิจัย

1. ความแตกต่างของหลักสูตรวิชาเอกวัดผลการศึกษาฉบับที่ใช้ปัจจุบัน (ฉบับ พ.ศ. 2523) กับหลักสูตรฉบับเก่า (ฉบับ พ.ศ. 2519) คือการที่หลักสูตรฉบับปัจจุบันลดจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเลือกเสรี จาก 24 หน่วยกิต ลงเหลือเพียง 9 หน่วยกิต และลดจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาบังคับทั่วไปจาก 51 หน่วยกิต ลดเหลือ 48 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตดังกล่าวได้นำมาเพิ่มไว้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาเอก และแบ่งเนื้อหาในหมวดวิชาเอกเสียใหม่เป็น 2 กลุ่ม คือ หมวดวิชาชีพ กับหมวดวิชาเอก ซึ่งคำว่า “ หมวดวิชาชีพ ” นี้ไม่มีใช้ในหลักสูตรฉบับเก่า

2. ผลการประเมินโครงสร้างหลักสูตรฉบับปัจจุบัน มีดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร กำหนดไว้ชัดเจนดี สามารถนำมาปฏิบัติได้

2.2 วิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.3 จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้แต่ละหมวดวิชาในหลักสูตร กำหนดไว้เหมาะสมดี

2.4 หลักสูตรควรมุ่งเน้นให้บัณฑิตสามารถทำงานด้านวัดผลการศึกษาได้ทั้งระดับมัธยมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับอนุบาล มากกว่าที่จะมุ่งเน้นแต่เฉพาะระดับมัธยมศึกษาแต่เพียงระดับเดียว ดังที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฉบับปัจจุบัน

2.5 ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับระเบียบ การวัดและประเมินผลในโรงเรียน ทะเบียนประวัติ และการวัดและประเมินผลวิชาชีพ ไว้ในหมวดวิชาเอก

3. ประสิทธิภาพในการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับดี

4. บัณฑิตวิชาเอกวัดผลการศึกษา และนักศึกษาฝึกงานด้านการวัดผลการศึกษา มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ความสามารถ จรรยาบรรณในวิชาชีพ บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับดีมาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรวิชาเอกวัดผลการศึกษา ควรจะเปิดกว้างมากกว่าที่จะเน้นผลิตบัณฑิตเพื่อไปปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมแต่เพียงระดับเดียว ดังนั้น ทางภาควิชาการทดสอบและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงควรปรับปรุงหลักสูตร ให้บัณฑิตสามารถทำงานด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาได้ทั้งระดับมัธยมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับอนุบาล ซึ่งในการปรับปรุงนี้อาจทำการเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาวิชาเอกแบบใดแบบหนึ่ง หรืออาจทำทั้ง 2 แบบ คือ ทั้งเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่กำหนดให้เรียนในหมวดวิชาเอก ให้ครอบคลุมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในโรงเรียนทุกระดับ

2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าทั้งบัณฑิตวิชาเอกวัดผลการศึกษาและนักศึกษาฝึกงานด้านการวัดผลการศึกษา มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ความสามารถและจรรยาบรรณในวิชาชีพและด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดหลักสูตรบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่สอนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรวิชาเอกวัดผลการศึกษามีประสิทธิภาพในระดับดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาจารย์เป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลทำให้การจัดหลักสูตรวิชาเอกวัดผลการศึกษา ประสบผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างไร

ก็ดี เพื่อให้หลักสูตรวิชาเอกวัดผลการศึกษามีความทันสมัย และสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ตามที่ตลาดแรงงานปัจจุบันต้องการ จึงเป็นการสมควรที่ทางภาควิชาการทดสอบและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง จะได้ทำการปรับปรุงหลักสูตร ตามแนวทางและประเด็นที่ผู้วิจัยได้เสนอแนะไว้

เอกสารอ้างอิง

- เดือนใจ เกตุษา. 2527. “รูปแบบและวิธีการประเมินหลักสูตร” (ใน) แนวทางการประเมินและพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทิสนา เขมมณี. 2524. “การประเมินผลหลักสูตร” (ใน) การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา หน่วยพัฒนาคณาจารย์. กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์. 2527. “รายงานการประชุมสัมมนา” (ใน) แนวทางการประเมินและพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ประดินันท์ อุปรมย์ การศึกษาเชิงประเมินระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521. (อัคราณา)
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง หลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์ 2519. (อัคราณา)
- _____. หลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์ 2519 ฉบับปรับปรุง. (อัคราณา)
- _____. คู่มือการศึกษา ปี 2523 - 2524. (อัคราณา)
- _____. 2528 : คู่มือการศึกษา 2527 - 2528. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์.

- สมบูรณ์ ชิตพงศ์. 2527. “รูปแบบและวิธีการประเมินหลักสูตร” (ใน) *แนวทางการประเมินและพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- Bellack, A.A. and H.M. Kliebard. 1977. *Curriculum and Evaluation*. Berkeley : American Educational Research Association.
- Hammond, R.L. 1967. *Evaluation the Local Level*. Tucson, Project EPIC.
- Maduas, G.F., M.S. Scriven, and D.L. Stufflebeam. 1983. *Evaluation Models*. Boston : Kluwer - Nijhoff Publishing.
- Provus, M. 1971. *Discrepancy Evaluation for Educational Program Improvement and Assessment*. Berkeley, Calif : McCutchan Publishing Corporation.
- Stake, R.E. 1967. “The Contenance of Educational Evaluation.” *Teachers College Record*. 68 (April) : 523 - 540.
- Stufflebeam, D.L. 1974. *Educational Evaluation and Decision Making*. Illinois : F.E. Peacock Publishers.
- Tyler, W. 1959. *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago : The University of Chicago Press.